

„Mijn genade is u genoeg“¹⁾.

Dit is nu eens niet de tekst (of het motto) voor een meditatie of een preek. Het is een troostwoord, gebruikt door het nationaal-socialisme.

Er is na de invoering van de sterilisatie-wetten in Duitsland van „evangelische“ zijde een handleiding verschenen ten dienste van hen, die gesteriliseerde patiënten hebben te verzorgen. Van dit geschrift verscheen reeds een tweede druk. We kunnen dus gerust zeggen, dat deze handleiding officieel is goedgekeurd. Behalve een volledig overzicht van de bepalingen der sterilisatie-wet zijn er zeven deskundige bijdragen in opgenomen over de juiste behandeling der patiënten.

Nu zullen wij ons niet verdiepen in de technische bijzonderheden dezer wet, al zou dit op zichzelf al de moeite waard zijn. Slechts wijs ik er op, dat er niet alleen een wettelijke bevoegdheid bestaat om beperkende maatregelen te nemen t.o.v. het nageslacht (door sterilisatie), maar dat van staatswege ook operatief kan worden ingegrepen in het lichamelijk en innerlijk leven van den enkeling zelf (door castratie, pag. 14—15). Dit artikel wil slechts wijzen op enkele gevolgen van deze praktijken, alsmede op de motiveering er van, zooals die blijken uit dit geschrift zelf. Wie deze dingen leest, moet wel diepe deernis voelen met een volk, dat op deze wijze zich tracht aan te passen aan een rassen-theorie, terwijl het toch niet blind is voor de ernstige gevolgen daarvan.

Dat de gevaren van deze wet gezien worden, blijkt h.v. op pag. 40—45. Maar tegelijk is het ontstellend hoe zelfs menschen, die op het „geloofs-standpunt“ meenen te staan, zich met een eenvoudige „ja“ aan deze wetten onderwerpen, en dat met een beroep op Rom. 13! Als eenige oplossing wordt dan gewezen op de mogelijkheid, het evangelie in deze wet in te dragen — het evangelie van „het bestaan eener wereld, die uit andere samenhangen en uit andere wetten handelt, die gedragen wordt door het geloof aan gericht en genade, van straf, opstanding en verlossing“ (pag. 42). Zelfs wordt door deze wet een onverwachte mogelijkheid geschapen om de waarheid der Schrift te illustreren; zoowel de waarheid van het tweede gebod met zijn scherpe dreiging („het derde en vierde lid dergenen die mij haten“) als de troost van Christus: „Mijn genade is u genoeg“!...

Maar dan komen de moeilijkheden eerst in hun vollen omvang. „Er zijn gesnedenen terwille van het Koninkrijk Gods“, zegt de Schrift. Maar in Duitsland zijn gesnedenen, die niet zichzelf vrijwillig hebben opgeofferd voor dit Koninkrijk, maar die van staatswege daartoe gedwongen zijn. En waarom? Een van de schrijfters heeft het heel goed gevoeld, wanneer zij zegt: „De wegen van biologisch denken, die in allerlei vorm tegenwoordig de opvattingen van ons volk beheerschen, bergen het gevaar in zich, dat men de waarde van een menschenleven aan biologische classificaties onderwerpt“ (pag. 43). Biologische opvattingen — dat is het juiste woord. Theorieën over erfelijkheid spelen hierin de hoofdrol. Het klinkt heel mooi, wanneer in de (officiële) toelichting bij de sterilisatie-wet gezegd wordt bij § 1: De wet beperkt zich opzettelijk tot die ziekten, waarbij de erfelijkheid „wetenschappelijk voldoende is nagegaan. Een verlies van waardevol erfgoed is bij de onderhavige erfelijk-ziekten niet te duchten“. Daar is de wetenschap dus zeker van. Of er bij nakomelingen van deze erfelijk-ziekten ook nog kinderen Gods kunnen zijn wordt buiten beschouwing gelaten. Onder de bedoelde erfelijke ziekten valt ook „ernstige erfelijke lichamelijke misvorming“. Natuurlijk: die past niet in het plan van den totalen staat. Het doel van de sterilisatie is dan ook, dat „de erfelijke ziekten uit het Duitsche volkslichaam verdwijnen“ (pag. 85). Daartoe worden van staatswege operaties goedgekeurd en bevolen die vroeger strafbaar waren, b.v. zwangerschaps-onderbreking (pag. 81).

En nu de gevolgen. Uit enkele gegevens blijkt, dat het aantal gesteriliseerden niet gering is, al worden geen getallen genoemd. In de maatschappij brengt dit ernstige gevolgen met zich mee. Allereerst voor de patiënten zelf. Zij gaan zich minderwaardig voelen, afgestempeld, tweede-rangs-Duitschers. Daarbij wordt hun de mogelijkheid van een gelukkig huwelijk ontnomen (pag. 38) — al heeft men ook hier een „troost“ gevonden: huwelijksbemiddeling voor gesteriliseerden! (pag. 57). Aangrijpend is het, te lezen over de moeilijkheden, die de patiënten ondervinden in de maatschappij. Het sterkt komt dit uit bij de meisjes. Wanneer het nog onbekend is, dat ze gesteriliseerd zijn, leven ze voortdurend in onzekerheid en angst voor mogelijke ontdekking. En wanneer het eenmaal bekend wordt, zien zij bepaalde relaties verbroken, of zijn ze niet veilig meer (pag. 57).

Onzekerheid — die wordt in de hand gewerkt door het strenge wetsvoorschrift, dat alle bij de sterilisatie-procedure betrokken personen daarover hebben te zwijgen. Zoo groeit in Duitsland een „onzichtbare“ gemeente van menschen, die een afzonderlijke klasse vormen in de maatschappij. Van staatswege is gewelddadig ingegrepen in hun levensloop. Hun vooruitzichten

en mogelijkheden zijn radicaal veranderd. Aan hun gedachtenleven is een geforceerde ommekeer gegeven. En nu moet de gemeente, nu moet de predikant maar zien, hoe hij in de „zielszorg“ deze menschen behandelen zal. In veel gevallen zal men er naar moeten raden, of men inderdaad met een gesteriliseerde heeft te doen! (pag. 58).

Een ontstellend voorschrift is ook de z.g. aangifteplicht. Deze geldt voor doktoren, wijkverpleegsters, vroedvrouwen e.d. Zelfs predikanten, die aan het hoofd staan van een verplegings-inrichting, vallen onder dit voorschrift (pag. 30).

Van vrije zelfbeschikking is onder deze wet geen sprake meer. In § 12 staat uitdrukkelijk: „Heeft de rechthand definitief tot sterilisatie besloten, dan moet deze ook tegen den wil van den te steriliseeren persoon worden uitgevoerd“, en daarbij kan politiehulp worden ingeroepen. De toelichting zegt: „In het uiterste geval zal, voorzover andere maatregelen niet afdoende zijn, niet kunnen worden afgezien van de aanwending van onmiddellijken lichaamsdwang“ (pag. 64).

We zouden nog veel meer uit dit geschrift willen citeren, als de plaatsruimte dit toeliet. Maar de gegeven voorbeelden spreken duidelijk genoeg. En het ergste is, dat in deze „evangelische“ handleiding rondweg de synthese gepredikt wordt tusschen de nationaal-socialistische opvatting van den totalen staat en de „christelijke opvatting van de waarde der enkele menschenziel“ (pag. 27). En dit geschrift is nog wel verschenen bij Verlag „Dienst am Leben“! Het is een troosteloos boekje, ondanks de vele „vertrouwen“, die men er in vinden kan; zooals b.v. de tekst: „Den geloovigen werken alle dingen mee ten goede“. Dat is een Bijbelwoord. Maar de Schrift zegt ook iets over de barmhertigheden der goddeloozen.

L. D.

Het rapport der Chr. Geref. Kerk inzake het antwoord aan de Synode der Geref. Kerken. (III.)

Zoo komen we tot het tweede gedeelte van het rapport: het leerstellig gedeelte. Dit gedeelte wordt in het rapport begonnen met een aanhaling uit de acta van de groote Dordtsche Synode, die uitsprak: „dat men van het geloof der Gereformeerde Kerken te oordeelen heeft niet uit private of bijzondere uitspraken van sommigen, zoowel oude als nieuwe leeraren, maar uit de openbare belijdenissen der Kerk zelf“⁴⁾. Helaas houdt zich het rapport niet aan deze schoone en juiste uitspraak, want, als het gaat spreken van een systeem, dat ALOM in onze kerken geleerd wordt, worden als bewijzen geen belijdenisschriften onzer kerken aangehaald, maar uitspraken van oude leeraren (Dr A. Kuyper Sr) en nieuwe leeraren (Dr A. Kuyper Jr en Dr E. D. Kraan).

Dit systeem zou kort samengevat volgens het rapport hierop neerkomen, dat men uitgaat als grondbeginsel van het supralapsarisme; daaruit zou dan weer volgen, dat het genadeverbond vereenzelvigd werd met het verbond der verlossing of den vrede (pactum salutis) en dit verbond alleen de uitverkorenen zou raken; dat in Christus als het centrale Hoofd der uitverkorenen, de rechtvaardiging is gerealiseerd, die hierom niet in den tijd, maar van eeuwigheid is. Uit zulk een logisch denkproces zou dan verder volgen, dat zulk een gerechtvaardigde van eeuwigheid ook als wedergeboren moet aangemerkt worden, zoodat de bediening des Woords niet meer den dooden zondard geldt, maar den reeds in beginsel levend gemaakte. En daarom zou het dan ook geen wonder zijn, dat op grond van de belofte des verbonds, volgens dit systeem, het zaad des verbonds is te houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat hij het opgroeien het tegendeel blijkt⁵⁾. Vooral tegen dit laatste, de zogenaamde verbondleer onzer Gereformeerde Kerken richt zich dan de kritiek.

Natuurlijk is het rapport op de hoogte met de beslissingen, die de Synode onzer kerken van 1905 in Utrecht genomen heeft, beslissingen, die noodzakelijk waren met het oog op den strijd, die er onder ons over dingen, die hiermede in verband staan, gevoerd werd, maar het rapport acht die beslissingen onvoldoende. Inzonderheid vindt men het aanvechtbaar, dat de Synode niet uitgesproken heeft, dat het geheel onjuist⁶⁾ is, te zeggen, dat de kinderen gedoopt worden onder onderstelling der wedergeboorte: de Confessie zegt toch, dat zij gedoopt worden op grond van de beloften Gods. (Art. 34 N.G.B.) En hiertegenover zou het rapport willen staande houden, dat het infralapsarisme de leer is der Geref. Kerken, dat er een onderscheid moet gemaakt worden tusschen het pactum salutis⁷⁾ en het genadeverbond⁸⁾, dat essentieel met Adam en op ceremoniële wijze met Abraham en zijn zaad opgericht zou zijn⁹⁾. En de betekenis van den doop zou slechts zijn, dat het verbond met zijn weldaden aan ons zaad zou worden aangeboden met een sterke aanbieding, maar pas, als dat verbond zou ingewilligd worden door wedergeboorte en geloof, zou het wezen des Verbonds ontstaan¹⁰⁾.

Over deze punten zouden we in de eerste plaats willen opmerken, dat hier een misverstand is van de kwestie, die het supralapsarisme¹¹⁾ aangaan. Prof. Dr H. H. Kuyper

heeft in „De Heraut“¹²⁾ er reeds op gewezen, dat Comrie, die toch min of meer supralapsarier was, den raad des vredes vereenzelvigde met het genadeverbond, bovendien een rechtvaardigmaking van eeuwigheid leerde, maar ten opzichte van de doopsbeschouwing stond hij op een geheel ander standpunt dan volgens dit rapport uit het systeem zou voortvloeien. Maar ook verder — het is niet waar, dat het supralapsarisme alom in onze kerken geleerd wordt. Onze belijdenisschriften zijn weliswaar infralapsarisch getint, maar het supralapsarisme is nooit veroordeeld als in strijd met onze Gereformeerde belijdenis. Een nadrukkelijk veroordeelen van het supralapsarisme zou dus de vrijheid van profetie zeer aan banden leggen. Maar afgezien daarvan, velen leeren het supralapsarisme absoluut niet en velen zullen meegaan met Prof. Schilder, die in „De Reformatie“, 17e Jaargang, no. 52, pag. 421, infra- en supralapsarisme als verouderd heeft geteekend¹³⁾.

Wat aangaat de rechtvaardigmaking van eeuwigheid — zelfs indien door sommige personen alzo gesproken is als het rapport aangeeft, daarvoor zijn onze kerken niet aansprakelijk. Maar bovendien — in den grond van de zaak waren — 1905 alle Gereformeerden het met elkander eens. Sommigen zeiden, dat de rechtvaardigmaking van eeuwigheid is, omdat die bij God reeds lang vaststaat: God ziet den mensch als rechtvaardig, vóórdat hij ethisch rechtvaardig is. En dat zien Gods is hoofdzak, want het is een rechterlijke daad. God heeft dus reeds in de eeuwigheid ons gerechtvaardigd en ook hijv. in de opstanding van Christus. Hiertegenover hielden de anderen staande, dat de mensch ethisch gerechtvaardigd wordt door het geloof, vreezende, dat die anderen daaraan tegen hun wil tekort zouden doen. In den grond waren zij het volkomen eens. De eene groep gaf toe, dat het geloof onmisbare factor was in de rechtvaardigmaking en de andere groep zag zeer zeker de rechtvaardigmaking in de uitverkiezing. De Synode van 1905 in Utrecht kon dus op grond van Gods Woord besluiten, dat rechtvaardigmaking door het geloof maar niet beteekende bewustwording van rechtvaardiging, maar dat wij inderdaad persoonlijk de rechtvaardigmaking alleen door een oprecht geloof deelachtig worden, maar evenzeer kon zij verklaren, dat het onjuist is te zeggen, dat onze belijdenisschriften alleen een rechtvaardigmaking uit en door het geloof kennen, aangezien en Gods Woord in Rom. 4:25 en onze Belijdenis in art. 20 van een rechtvaardigmaking in Christus' opstanding spreekt, terwijl de kerk tevens belijden mag, dat de Zoon van God van eeuwigheid als onze Borg optrad in het pactum salutis, zoodat wij als vijanden verzoend werden¹⁴⁾.

Voorts, dat in onze kerken algemeen pactum salutis en genadeverbond vereenzelvigd worden, is beslist onwaar. Het is wel geschied, o.a. door Comrie, Boston, Rollock en Brakel, maar tegenwoordig geschiedt het niet meer. Zelf heb ik van Prof. Honig geleerd, dat er een groot onderscheid tusschen die beide bestaat, aan de V.U. leert Prof. Hepp eveneens alzo¹⁵⁾ en ons aller leermeester op een afstand maakt ook onderscheid tusschen beide, zie maar naar zijn werk: „Wat is de Hemel?“¹⁶⁾ — hij kan het zelf tegenspreken.

Chr. Enc. III, 38—41. Korthedshalve deel ik hier slechts mede, dat het voornamelijk ging over de vraag of Gods besluit ook over den val gegaan is. Daarmede kwam samen te hangen de vraag, of God den gevallen mensch heeft verkoren of dat God den niet-gevallene heeft gepredestineerd in Zijn besluit. Het Supralapsarisme (supra = boven, lapsus = val), leerde, dat God besloten heeft Zich te verheerlijken in de redding van sommige en in het verderf van andere menschen, het infra-lapsarisme (infra = onder), dat God besloot sommige gevallen menschen te behouden, anderen in hun verderf te laten.

Supra heeft als orde der besluiten Gods: Verkiezing, schepping, val, genademiddelen, verheerlijking.

Infra: schepping, val, verkiezing, genademiddelen, verheerlijking.

Onze belijdenis-geschriften zijn in infra-lapsaristischen geest opgesteld, doch dit sluit niet in, dat het supra-lapsarisch gevoelen verworpen wordt.

Vele Gereformeerden waren Supra-lapsariër. Bavinck noemt o.m.: Beza, Piscator, Polanus, Gomarus, Maccovius, Voetius, Comrie, Burmannus en vele anderen.

12) Nr. 3126.

13) Prof. Schilder schrijft: De sedert Kuyper en Bavinck weer onder ons tot gemeengoed geworden dogmatische winst, behaald in het gelijktijdig opzeggen van het crediet zoowel aan het infra- als aan supra-lapsarisme, behoort dan ook m.i. te worden gebruikt, ondanks het gepruttel van een enkele, die meent, dat dit gebruiken van verkrege winst afbraak of het opentornen van goedsluitende jassen is.

14) Wat het punt der eeuwige rechtvaardigmaking betreft, verklaart de Synode, dat deze uitdrukking zelve niet in onze Belijdenisschriften voorkomt, maar dat ze daarom evenmin mag worden afgekeurd als de uitdrukking Verbond der Werken en dergelijke, die uit het theologisch spraakgebruik zijn overgenomen; dat het onjuist is te zeggen, dat onze Belijdenisschriften alleen eene rechtvaardigmaking uit en door het geloof kennen, aangezien en Gods Woord in Rom. 4:25 en onze Belijdenis in art. 20 uitdrukkelijk spreken van eene objectieve rechtvaardigmaking door de opstanding van Christus bezegeld, die in tijdsorde aan de subjectieve rechtvaardigmaking voorafgaat; en wat voorts de zaak zelve aangaat, dat al onze Kerken van harte gelooven en belijden, dat Christus in den Raad des vredes van eeuwigheid Zich als Borg voor Zijn volk heeft gesteld en hunne schuld op Zich heeft genomen, evenals Hij daarna door Zijn lijden en sterven op Golgotha het rantsoen metterdaad voor ons betaald en ons met God verzoend heeft, toen wij nog vijanden waren; maar dat even beslist gehandhaafd worde op grond van Gods Woord en in overeenstemming met de Belijdenis, dat wij persoonlijk deze weldaad alleen door een oprecht geloof deelachtig worden; waarom de Synode met ernst waarschuwt tegen elke verstoring, die hetzij aan de eeuwige borgstelling van Christus voor Zijn uitverkorenen, hetzij aan den eisch van een oprecht geloof, om in de vierschaar der consciënte voor God gerechtvaardigd te worden, afbreuk zou doen. Acta der Synode, art. 158.

15) In „Credo“, nr. 14: aan de Vrije Universiteit wordt tot op den huidigen dag ook zoo geleerd.

16) Pg. 262 en volg.

1) Dezer dagen werd ons een exemplaar ter hand gesteld van „Das Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses.“ (Berlin 1937.) Een volledig overzicht van den inhoud van het geschrift is in ons blad, dat ook in de huiskamer een plaats wil hebben, uiteraard onmogelijk; het zou anders leerzaam zijn voor wie nader studie maken wil van de manier, waarop onder nationaal-socialisten de rechten van den „vrijen“ burger worden miskend. Toch achten we ons gelukkig, dat op ons verzoek dhr L. Doekes bereid gevonden is, een kort overzicht te geven van de voornaamste punten uit deze handleiding, voor zoover ze n.l. voor publicatie in ons blad geschikt zijn.

Red.

4) Rapport, pg. 19.

5) Idem, pg. 20.

6) Idem, pg. 23, 24.

7) D.w.z. de „raad des vredes“ (tusschen Vader, Zoon en Heiligen Geest vóór den tijd). (Red.)

8) Rapport, pg. 26.

9) Idem, pg. 25.

10) Idem, pg. 27.

11) Het kan niet onze bedoeling zijn, de geheele kwestie hier uiteen te zetten. Men leze, wat Dr Dijk schrijft in de

Dat het gericht is, dat ik dat zoo, de troc is, wordt c

17) Tenzij termen over

ZEN

De J. D.

Personal lezers heb opleggen er houden, wa ons blad m lijk kunne nagedachte de rubriek Wielenga t. Gemakke waardeerin het volle ha aan ons bl hij op in e hij steeds m hij al diem heeft meeg gebleken. E want hij h de hoogte g gingen kw tituliere co dat de cor soonlijk ve sterkt in d

Met innig werker gaa We hopen, het geloof vertegenwo steeds zoo l een oorzaak Hoezeer heeft, kan - deze laat sp blijdschap, van onzen van de „H maakt aan Hoogeschoo naam van hopen met bruik gem zamelung.

OPV

Ja, daar heeft de e jongen de niel? Ind klarheid men zoo liteit van staan, wie kwaad op is het er hebben, d de bengels verwacht, schoolkind er wel on van is, da overgaan, daarom n behoortlijk toegediend brandmerl wordt toe doel, mag met den s Daarom zet komer onze hoo hoogste k woude za rechtszaal tegen hun den zat, o zijner leer Is het n onderwijz geduchten zoo weini tuigenissen zulke getu